

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

3 Σεπτεμβρίου 2018

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 3757

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. 124727/Δ2

Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος Γενικής Παιδείας «Σύγχρονος Κόσμος: Πολίτης και Δημοκρατία» της Β΄ τάξης Γενικού Λυκείου.

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 42 παρ. 2 περ. α του ν. 4186/2013 (Α΄ 193) «Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις».

2. Τις διατάξεις του άρθρου 2 παρ. 3 περ. α υποπ. ββ του ν. 3966/2011 (Α΄ 118) «Θεσμικό πλαίσιο των Πρότυπων Πειραματικών Σχολείων, Ίδρυση Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Οργάνωση του Ινστιτούτου Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ» και λοιπές διατάξεις».

3. Το Προεδρικό Διάταγμα υπ΄ αριθμ. 125/2016 (Α΄ 210)

με θέμα «Διορισμός Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών».

4. Τις διατάξεις του άρθρου 90 του κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα Κυβερνητικά όργανα που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του Π.Δ. 63/2005 (Α΄ 98).

5. Την με αριθμ. 27/05-06-2018 (2η Ανακοίνωση 12-07-2018) πράξη του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής.

6. Το γεγονός ότι από την παρούσα απόφαση δεν προκαλείται δαπάνη εις βάρος του κρατικού προϋπολογισμού του ΥΠ.Π.Ε.Θ. για τις δαπάνες που καλύπτονται από αυτόν, σύμφωνα με την με αριθμ. Φ.1/Γ/237/121692/Β1/18-07-2018 εισήγηση του άρθρου 24 του ν. 4270/2014 (Α΄ 143), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 10 παρ. 6 του Ν. 4337/2015 (Α΄ 129) της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, αποφασίζουμε:

Το Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος Γενικής Παιδείας «Σύγχρονος Κόσμος: Πολίτης και Δημοκρατία» της Β΄ τάξης Γενικού Λυκείου ορίζεται ως εξής:

ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΚΟΣΜΟΣ: ΠΟΛΙΤΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΑΞΗ: Β΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 1: Δ Η Μ Ο Κ Ρ Α Τ Ι Α		ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ (Δ.Ω.): 4
ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ <i>Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα είναι σε θέση:</i>		ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> - να προσεγγίζουν την έννοια της δημοκρατίας - να αντιλαμβάνονται τη δημοκρατία ως θεσμική οργάνωση 	<p style="text-align: center;">ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΙΟΝΕΣ</p> <p>1. Το Πολίτευμα της Δημοκρατίας: Αρχές και Θεσμοί</p> <ul style="list-style-type: none"> - Σύνταγμα και πολιτειακοί-δημοκρατικοί θεσμοί (Κοινοβούλιο, Πρόεδρος, Κυβέρνηση, Δικαστικές αρχές) 	<p>1η. Προεδρευόμενη και προεδρική κοινοβουλευτική Δημοκρατία <i>(Κριτική ανάγνωση και επεξεργασία κειμένου-Συζήτηση στην τάξη)</i></p>

<ul style="list-style-type: none"> - να ονομάζουν τις αρχές της δημοκρατίας - να αναγνωρίζουν συγκεκριμένα είδη της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας - να διακρίνουν την άμεση από την έμμεση-αντιπροσωπευτική δημοκρατία - να συλλογίζονται πάνω στις δυνατότητες, τις προϋποθέσεις και τα όρια της άμεσης δημοκρατίας - να στοχάζονται πάνω στις προοπτικές, στα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της άμεσης και της έμμεσης δημοκρατίας στη σύγχρονη εποχή - να προβληματίζονται για «όψεις» του σύγχρονου δημοκρατικού πολιτεύματος - να προσδιορίζουν τη σημασία και την αξία της αρχής της δημοσιότητας και των διαδικασιών διαβούλευσης 	<ul style="list-style-type: none"> - Κοινοβουλευτική διαδικασία (εθνικές εκλογές, δημοτικές και περιφερειακές εκλογές, ευρωπαϊκές εκλογές) - Αρχές της δημοκρατίας: λαϊκή κυριαρχία, ισότητα (ισονομία, αξιοκρατία, ισηγορία), ελευθερία (ελευθερία της θρησκευτικής συνείδησης, ελευθερία του τύπου), διάκριση των εξουσιών, αιρετό των οργάνων της πολιτείας, πολυκομματισμός - Προεδρευόμενη και προεδρική κοινοβουλευτική δημοκρατία: διάκριση και διαφορές <p>2. Η σημασία της συμμετοχής: η «καρδιά» του Δημοκρατικού Πολιτεύματος</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ορισμός και διαδικασίες της σύγχρονης δημοκρατίας, της έμμεσης-αντιπροσωπευτικής και της άμεσης δημοκρατίας - Διάκριση της οργάνωσης, των λειτουργιών, του ρόλου του πολίτη στην άμεση και έμμεση-κοινοβουλευτική δημοκρατία 	<p>2η. Ένα παράδειγμα άμεσης Δημοκρατίας στον χώρο του αθλητισμού (Κριτική ανάλυση και επεξεργασία κειμένων-Συζήτηση στην τάξη)</p> <p>3η. Άμεση και έμμεση Δημοκρατία: πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα (Κριτική ανάλυση και επεξεργασία κειμένων-Συζήτηση στην τάξη- Αντιγωνισμός)</p> <p>4η. Η Δημοκρατία: ένα διαρκές διακύβευμα (Κριτική ανάλυση και επεξεργασία κειμένων-Συζήτηση στην τάξη)</p> <p>5η. Οι εχθροί της Δημοκρατίας: ο δημαγωγικός λόγος (Κριτική ανάλυση και επεξεργασία κειμένων-Συζήτηση στην τάξη)</p> <p>6η. Το δημοκρατικό επιχείρημα ενάντια στον δημαγωγικό λόγο (Παιχνίδι ρόλων-Συζήτηση στην τάξη)</p>
<ul style="list-style-type: none"> - να περιγράψουν τις στρεβλώσεις της δημοκρατίας - να εντοπίζουν την αντιδημοκρατική συμπεριφορά και να επιχειρηματολογούν εναντίον της - να συλλαμβάνουν τη δημοκρατία ως ζητούμενο και να αξιολογούν θετικά τον ρόλο των πολιτών στην υπεράσπιση της 	<p>3. Η Δημοκρατία στις μέρες μας: σύγχρονες προσεγγίσεις</p> <ul style="list-style-type: none"> - Αναστοχασμός πάνω στη σύγχρονη δημοκρατία και προοπτικές υπέρβασης των προβλημάτων <p>4. Αγώνας για Δημοκρατία</p> <ul style="list-style-type: none"> - Δημαγωγός-Δημαγωγία: 	<p>ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>A. Η δύναμη της συμμετοχής: πολίτης και Δημοκρατία</p> <p>B. «Εμείς» και οι «Άλλοι»: η πάλη για την ισότητα</p>

	<p>μια απειλή για τη δημοκρατία</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ρατσισμός, αντιδημοκρατικές και ρατσιστικές συμπεριφορές στην καθημερινή ζωή (διακρίσεις και περιθωριοποίηση «ευάλωτων» κοινωνικών ομάδων) 	<p>Γ. Περιθωριοποιημένες ομάδες: ένα παράδειγμα για τη φτώχεια</p>
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 2: ΠΟΛΙΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ		
ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ <i>Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα είναι σε θέση:</i>	ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΙΟΝΕΣ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ (Δ.Ω.): 4
<ul style="list-style-type: none"> - να προσδιορίζουν τις έννοιες του πολίτη, της ιδιότητας του πολίτη και των δικαιωμάτων, πλαισιώνοντας αυτές ιστορικά και κοινωνικά - να διακρίνουν τις έννοιες ιθαγένεια, λαός, έθνος, κράτος - να αντιλαμβάνονται τη βασική διάκριση ανάμεσα σε ανθρώπινα και ατομικά, πολιτικά, κοινωνικά δικαιώματα και να την προσεγγίζουν κριτικά - να εξηγούν γιατί η συμμετοχή των πολιτών αποτελεί όρο λειτουργίας της δημοκρατίας - να εντοπίζουν τα χαρακτηριστικά και τις προϋποθέσεις της συμμετοχής του πολίτη στη σύγχρονη δημοκρατία 	<p>1. Πώς ορίζονται οι έννοιες πολίτης και δικαιώματα;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Η σύγχρονη έννοια του πολίτη, ιδιότητα του πολίτη και ιθαγένεια - Πολίτης και κράτος, έθνος, έθνος-κράτος - Τα δικαιώματα, τα είδη τους (ανθρώπινα, ατομικά ή ατομικές ελευθερίες, πολιτικά, κοινωνικά) και η νομική τους κατοχύρωση (αναφορά στο Δίκαιο και στο Σύνταγμα) - Η μορφή του κράτους σύμφωνα με το είδος των δικαιωμάτων που προάγει: κοινωνικό κράτος δικαίου <p>2. Ο ενεργός πολίτης: ο πολίτης που συμμετέχει σε μια δημοκρατική κοινωνία</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ο ενεργός πολίτης και η λειτουργία της δημοκρατίας 	<p>1η. Ατομικά, πολιτικά και κοινωνικά δικαιώματα (Συζήτηση στην τάξη)</p> <p>2η. Ο πολίτης και τα δικαιώματά του σε βασικές πηγές (Διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του πολίτη-Γαλλική Επανάσταση, Οικουμενική Διακήρυξη δικαιωμάτων του ανθρώπου-Ο.Η.Ε., Σύνταγμα της Ελλάδας)</p> <p>(Κριτική ανάγνωση και ερμηνεία κειμένων-Εργασία σε ομάδες)</p> <p>3η. Ομάδες Κοινωνικής Δράσης ή «Τι Πολίτες είστε;»: «Απαθείς», «Διαδικτυωμένοι», «Κυνηγοί» ή «Κινηματικοί»;</p>

	<p>- Πολιτική συμμετοχή και πολιτική απάθεια</p>	<p>(Παιχνίδι ρόλων σε ομάδες)</p> <p>ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>A. Πώς μπορώ να γίνω Έλληνας Πολίτης;</p> <p>B. Μαθητικά συμβούλια και δημοκρατική συμμετοχή</p>
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 3: ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ		
<p>ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα είναι σε θέση:</p>	ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΙΟΝΕΣ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ (Δ.Ω.): 4
<ul style="list-style-type: none"> - να καταδεικνύουν την πολιτισμική ποικλομορφία της Ε.Ε. μελετώντας τον σημερινό χάρτη των κρατών μελών της - να ερμηνεύουν τους λόγους δημιουργίας της Ε.Ε. και τις σύγχρονες προκλήσεις που αντιμετωπίζει - να κατανοούν τις έννοιες της διεύρυνσης και της εμβάθυνσης της Ε.Ε. - να προσδιορίζουν τον όρο ευρωπαϊκή ιθαγένεια συγκριτικά με την εθνική-ελληνική ιθαγένεια - να προσδιορίζουν τα δικαιώματα των ευρωπαίων πολιτών - να αναγνωρίζουν τους πρωταρχικούς 	<p>1. Η δημιουργία και η εξέλιξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης</p> <ul style="list-style-type: none"> - Τα κράτη μέλη της Ε.Ε. σήμερα, δυνατότητες μελλοντικής διεύρυνσης και εμβάθυνσης - Λόγοι δημιουργίας της Ε.Ε., στόχοι και σύγχρονες προκλήσεις - Η εμβάθυνση και η διεύρυνση του ευρωπαϊκού εγχευρήματος - Ευρωπαϊκή ιθαγένεια σε σχέση με την ελληνική ιθαγένεια <p>2. Βασικοί τομείς πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης - Οικονομική και Νομισματική Ενοποίηση (ONE)</p>	<p>1η. Διεύρυνση της Ε.Ε. – από τις 6 στις 28 χώρες (Αξιοποίηση οπτικού υλικού-Συζήτηση στην τάξη)</p> <p>2η. Η Διακήρυξη Σουμάν (1950) (Κριτική ανάγνωση και ερμηνεία κειμένων)</p> <p>3η. Η Διακήρυξη της Ρώμης (2017) (Κριτική ανάγνωση και ερμηνεία κειμένων)</p> <p>4η. Εμβάθυνση-διεύρυνση στην Ε.Ε. Τα κριτήρια προσχώρησης (Κριτική ανάγνωση και ερμηνεία κειμένου)</p> <p>5η. Ευρωπαϊκή ιθαγένεια και τα δικαιώματα του ευρωπαίου πολίτη (Κριτική ανάγνωση και ερμηνεία κειμένων)</p> <p>6η. Οι τομείς πολιτικής της Ε.Ε. (Αξιοποίηση οπτικού υλικού-Συζήτηση στην τάξη)</p>

<p>τομείς πολιτικής της Ε.Ε. και να αξιολογούν την επίδραση των πολιτικών αυτών στη ζωή του ευρωπαίου πολίτη</p> <ul style="list-style-type: none"> - να περιγράψουν οφέλη και προκλήσεις από τη χρήση του κοινού νομίσματος για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τα κράτη μέλη 	<ul style="list-style-type: none"> - Πρωταρχικοί τομείς πολιτικής της Ε.Ε. - Η χρήση ενιαίου νομίσματος: υφιστάμενη κατάσταση, οφέλη και προκλήσεις - Η Ευρωζώνη: δεσμεύσεις και προκλήσεις για τα κράτη μέλη 	<p>7η. Το ευρώ ως όχημα για την ΟΝΕ (Εργασία σε ομάδες-Συζήτηση στην τάξη)</p> <p>8η. Αποχώρηση κρατών μελών από την Ε.Ε. (Κριτική ανάγνωση και ερμηνεία κειμένων)</p>
ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		
<p>A. Η ένταξη και η πορεία της Ελλάδας στην Ε.Ε.</p> <p>B. Η διεύρυνση της Ε.Ε. – υποψήφια και δυνάμει υποψήφια προς ένταξη κράτη στην Ε.Ε.</p>		
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 4: Π Λ Η Θ Υ Σ Μ Ο Σ		
ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ (Δ.Ω.): 4		
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		
<p>ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> - να προσδιορίζουν τα φαινόμενα (κοινωνικά, οικονομικά κ.ά.) που αφορούν στον πληθυσμό - να παρακολουθούν και να ερμηνεύουν τις μεταβολές των πληθυσμιακών φαινομένων στη διαχρονική τους εξέλιξη - να τοποθετούν τα πληθυσμιακά φαινόμενα εντός συγκεκριμένων ιστορικών και κοινωνικών πλασίων - να «διαβάζουν» και να ερμηνεύουν τις στατιστικές πληροφορίες για τον πληθυσμό - να αντιλαμβάνονται την καταγραφή του πληθυσμού ως επιστημονικό αντικείμενο 	<p style="text-align: center;">ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ</p> <p>1. Ο πληθυσμός ως μέγεθος: «μετρώντας» τον πληθυσμό</p> <ul style="list-style-type: none"> - Οι «τροχιές» των πληθυσμιακών φαινομένων - Οι λόγοι μεταβολής των πληθυσμιακών φαινομένων - Παράμετροι που σχετίζονται με τον παγκόσμιο πληθυσμό: ρυθμός γονιμότητας, μέση ηλικία, πυκνότητα (άτομα ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο), προσδόκιμο ζωής <p>2. Ο πληθυσμός ως μέγεθος: ποικιλομορφία και ανομοιογένεια</p> <ul style="list-style-type: none"> - Η «γεωγραφία» του παγκόσμιου πληθυσμού 	<p>1η. Τάση του παγκόσμιου πληθυσμού (Επισκόπηση και επεξεργασία στατιστικών δεδομένων-Συζήτηση στην τάξη)</p> <p>2η. Πρόβλεψη για τον παγκόσμιο πληθυσμό (Επισκόπηση και επεξεργασία στατιστικών δεδομένων-Συζήτηση στην τάξη)</p> <p>3η. Η ανομοιογένεια του πληθυσμού (Επισκόπηση και επεξεργασία στατιστικών δεδομένων-Συζήτηση στην τάξη)</p>

<ul style="list-style-type: none"> - να αμφισβητούν κοινότητες και μη τεκμηριωμένες επιστημονικά αντιλήψεις που αποδίδονται σε ορισμένες ομάδες του πληθυσμού - να ερμηνεύουν αξιολογικές κρίσεις περί του πληθυσμού και τις συνέπειές τους - να εξηγούν το χαρακτηριστικό της ανομοιογένειας του πληθυσμού - να συσχετίζουν τα διάφορα χαρακτηριστικά του πληθυσμού μεταξύ τους και να προβληματίζονται για τις ανισότητες που άμεσα ή έμμεσα φανερώνουν - να εντοπίζουν τρόπους και μέσα με τα οποία τα κράτη και η διεθνής κοινότητα «ρυθμίζουν» τον πληθυσμό - να εξηγούν τον τρόπο με τον οποίο ρατσιστικές ή ξενοφοβικές αντιλήψεις επικαλούνται την επιστήμη για να αντλήσουν νομιμοποίηση 	<ul style="list-style-type: none"> - Πληθυσμιακή ανομοιογένεια και ποικιλία διαφορών του πληθυσμού ως προς τη γεωγραφική περιοχή, το θρήσκευμα, την εθνότητα, την ηλικία <p>3. Ο πληθυσμός ως σύσταση διακρίσεις και διαχωρισμοί</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ο «σωστός» πληθυσμός, «ανώτεροι-κατώτεροι» πληθυσμοί - Αποκλεισμός, γκετοποίηση, φυσική εξόντωση πληθυσμών: ιστορικά παραδείγματα (π.χ. Ολοκαύτωμα, γενοκτονίες) - Φυλετικές διακρίσεις, μορφές ρατσισμού στην καθημερινότητα, διακρίσεις σε βάρος πληθυσμών <p>4. Ο πληθυσμός ως σύσταση: η επιστήμη και η «ρύθμιση» του πληθυσμού</p> <ul style="list-style-type: none"> - Έλεγχος των γεννήσεων - Αναπαραγωγική υγεία - Κοινωνική θέση και αναπαραγωγικά δικαιώματα των γυναικών 	<p>4η. Διακρίσεις και διαχωρισμοί πληθυσμιακών ομάδων (Κριτική ανάγνωση και ερμηνεία κειμένων-Αξιοποίηση οπτικοακουστικού υλικού-Εργασία σε ομάδες-Συζήτηση στην τάξη)</p> <p style="text-align: center;">ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ</p> <p>Ζητήματα Βιοθικής</p>
---	--	---

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 5: Τ Α Υ Τ Ο Τ Η Τ Ε Σ		ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ (Δ.Ω.): 4
ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ <i>Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα είναι σε θέση:</i>	ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
<ul style="list-style-type: none"> - να περιγράφουν πώς οι ταυτότητες διαμορφώνονται και μεταβάλλονται ανάλογα με τις κοινωνικές συνθήκες και τις παρεμβάσεις του ατόμου - να εξηγούν πώς οι ταυτότητες συνθέτουν ένα συλλογικό «εμείς», το οποίο διαφοροποιεί από τους «άλλους» - να αντιλαμβάνονται ότι το ίδιο άτομο έχει διαφορετικές ταυτότητες, οι οποίες συχνά βρίσκονται σε σύγκρουση - να αναγνωρίζουν την καθοριστική σημασία που έχουν το φύλο και το σώμα στις διαδικασίες διαμόρφωσης ταυτότητας - να αποδέχονται την ενεργητική σχέση του ατόμου με το σώμα του και να σέβονται τη δυνατότητα του ατόμου να εκφράζεται με διάφορους τρόπους - να σέβονται τα δικαιώματα που συνδέονται με τις διαφορετικές ταυτότητες και να τα συσχετίζουν με τους αγώνες διεκδίκησής τους 	<p>1. Προσδιορισμός και εξέλιξη του όρου Ταυτότητα «Εμείς» και οι «Άλλοι»</p> <ul style="list-style-type: none"> - Η έννοια της ταυτότητας και τα συστατικά της - Ουσιακρατική και μη ουσιακρατική αντίληψη της ταυτότητας - Οι ταυτότητες από τις προβιομηχανικές κοινωνίες μέχρι τον 21ο αιώνα - Ατομικές και συλλογικές ταυτότητες - Σύγκρουση ταυτοτήτων <p>2. Φύλο, Σώμα και Ταυτότητα Ταυτότητες και Δικαιώματα</p> <ul style="list-style-type: none"> - Έμφυλες ταυτότητες - Σώμα και δήλωση ταυτοτήτων - Πολιτική της ταυτότητας: η ταυτότητα ως μέσο διεκδίκησης δικαιωμάτων 	<p>1η. Τα «Αν», τα «Πώς» και τα «Γιατί» των Ταυτοτήτων (Συζήτηση στην τάξη)</p> <p>2η. Ταυτότητες: έννοια, εξέλιξη, ατομικότητα-συλλογικότητα, σύγκρουση (Εργασία σε ομάδες)</p> <p>3η. Θέματα φύλου και ταυτότητα (Κριτική ανάγνωση και ερμηνεία κειμένων)</p> <p>4η. Φύλο - Σώμα - Ταυτότητες (Αντιγνωμία)</p> <p>ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>A. Πρακτικές παρέμβασης πάνω στο σώμα για τη δήλωση ταυτοτήτων</p> <p>B. Πολιτική της ταυτότητας</p>

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 6: Π Α Γ Κ Ο Σ Μ Ι Ο Π Ο Ι Η Σ Η	ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ (Δ.Ω.): 2
<p>ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> - να περιγράψουν το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης και τη δυναμική του εξέλιξη - να εντοπίζουν τα αίτια και τις συνέπειες της παγκοσμιοποίησης στην οικονομική, πολιτική, κοινωνική και πολιτισμική διάστασή της - να διατυπώνουν τις απόψεις τους για το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης και να τις τεκμηριώνουν με επιχειρήματα - να αξιολογούν τις σύνθετες διαστάσεις του φαινομένου της παγκοσμιοποίησης σήμερα και να προβληματίζονται σχετικά με την πιθανή εξέλιξή του σε μια μελλοντική προοπτική 	<p>1. Η εξέλιξη του φαινομένου της παγκοσμιοποίησης. Αίτια και συνέπειες</p> <ul style="list-style-type: none"> - Έννοια της παγκοσμιοποίησης - Τα αίτια και οι συνέπειες του φαινομένου της παγκοσμιοποίησης σε διαφορετικά πεδία (οικονομία, πολιτική, κοινωνία, πολιτισμός, περιβάλλον) <p>2. Παγκοσμιοποίηση: προκλήσεις και κίνδυνοι</p> <ul style="list-style-type: none"> - Προκλήσεις και κίνδυνοι στην οικονομία και την πολιτική 	<p>ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>1η. Πώς ορίζεται η παγκοσμιοποίηση; (Κριτική ανάγνωση και ερμηνεία κειμένων-Εργασία σε ομάδες)</p> <p>2η. Αποικιοκρατία και παγκοσμιοποίηση (Αντιγωνία)</p> <p>3η. Προκλήσεις και κίνδυνοι για ανθρώπους και αγαθά στην παγκοσμιοποίηση (Εργασία σε ομάδες)</p>
		<p>ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>A. Παγκόσμια ηλεκτρονικά κοινωνικά δίκτυα</p> <p>B. Πολιτισμική παγκοσμιοποίηση: ομογενοποίηση ή πολιτισμική ποικιλομορφία;</p>

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 7: Μ Ε Τ Α Ν Α Σ Τ Ε Υ Σ Η	ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ (Δ.Ω.): 4
<p>ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> - να εξοικειωθούν με τις βασικές έννοιες που αναφέρονται στο μεταναστευτικό και το προσφυγικό φαινόμενο - να διακρίνουν τους λόγους που αναγκάζουν τους ανθρώπους να εγκαταλείπουν τις πατρίδες τους - να αξιολογούν τις συνέπειες της μετανάστευσης και του προσφυγικού φαινομένου - να ερμηνεύουν τη διαχρονικότητα του φαινομένου της μετανάστευσης - να μελετούν και να προσεγγίζουν κριτικά τις διαφορετικές οπτικές για τη μετανάστευση 	<p>ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΙΟΝΕΣ</p> <p>1. Βασικές εννοιολογικές διευκρινίσεις και διαστάσεις των μετακινήσεων των πληθυσμών: Μετανάστευση - Προσφυγιά</p> <ul style="list-style-type: none"> - Μετανάστευση - μετανάστες (πανάπτυχοι μετανάστες), πρόσφυγες, αιτούντες και αιτούσες άσυλο <p>2. Μετανάστευση: διαφορετικές οπτικές και οι κοινωνικές προεκτάσεις τους</p> <ul style="list-style-type: none"> - Αίτια και συνέπειες της μετανάστευσης: <ul style="list-style-type: none"> α. στα άτομα και β. στις κοινωνίες προέλευσης και υποδοχής - Μετακίνηση μεταναστών και μεταναστριών, αιτούντων και αιτουσών άσυλο και προσφύγων στον κόσμο, στην Ευρώπη και στην Ελλάδα, άλλοτε και σήμερα - Η προσφυγική κρίση στην Ελλάδα
	<p>ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>1η. Εικόνες και αριθμοί για τη μετανάστευση και την προσφυγιά (Αξιοποίηση οπτικού υλικού-Επισκόπηση και ερμηνεία στατιστικών δεδομένων)</p> <p>2η. Μετανάστης και μετανάστρια, πρόσφυγας: «Ποιος» είναι «ποιος»; (Κριτική ανάγνωση και ερμηνεία κειμένων)</p> <p>3η. Μετανάστευση: «Πότε» και «Πού»; «Γιατί» και «Μετά τι»; (Εργασία σε ομάδες)</p> <p>4η. «Εγώ, ο μετανάστης, η μετανάστρια, ο πρόσφυγας» (Εργασία σε ομάδες-Παχνίδι ρόλων)</p>
	<p>ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ</p> <p>Αντίπαλες ρητορικές για τη μετανάστευση: στερεότυπα, προκαταλήψεις, ξενοφοβία, ρατσισμός</p>

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 8: Φ Τ Ω Χ Ε Ι Α Κ Α Ι Α Ν Ε Ρ Γ Ι Α	ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ (Δ.Ω.): 4
<p>ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ <i>Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα είναι σε θέση:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - να αξιολογούν τις διαστάσεις της σχετικής και απόλυτης φτώχειας σε τοπικό, εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο, καθώς και τις πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση του φαινομένου - να εντοπίζουν παράγοντες που οδηγούν στην όξυνση φαινομένων φτώχειας προσδιορίζοντας «ευάλωτες» ομάδες του πληθυσμού - να εντοπίζουν και να συγκρίνουν τις διαστάσεις της ανεργίας διαχρονικά - να περιγράφουν βασικά χαρακτηριστικά και αίτια των διαφορετικών τύπων ανεργίας - να ευαισθητοποιηθούν ως προς το δικαίωμα στην εργασία, τα εργασιακά δικαιώματα και τις συνέπειες της ανεργίας - να τεκμηριώνουν τη σημασία των πολιτικών ενίσχυσης της απασχόλησης και να προτείνουν πρωτοβουλίες για την καταπολέμηση της ανεργίας σε συλλογικό και ατομικό επίπεδο 	<p>ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ</p> <p>1. Φτώχεια</p> <ul style="list-style-type: none"> - Διακρίσεις και διαστάσεις της φτώχειας - Φτώχεια και «ευάλωτες» ομάδες του πληθυσμού - Αίτια και συνέπειες της φτώχειας, ανισοκατανομή του πλούτου, όξυνση ανισοτήτων σε τοπικό, εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο - Πολιτικές και παρεμβάσεις καταπολέμησης της φτώχειας - Φτώχεια και κατανάλωση <p>2. Ανεργία</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ορισμός και διαστάσεις της ανεργίας σε τοπικό, εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο, ειδική αναφορά σε «ευάλωτες» ομάδες - Τύποι και αίτια της ανεργίας - Συνέπειες της ανεργίας σε κοινωνικό, οικονομικό, ατομικό και ψυχολογικό επίπεδο - Πολιτικές και παρεμβάσεις αντιμετώπισης της ανεργίας σε συλλογικό και ατομικό επίπεδο - Το δικαίωμα στην εργασία
	<p>ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>1η. Εισαγωγή στο φαινόμενο της φτώχειας (Συζήτηση στην τάξη)</p> <p>2η. Φτώχεια και ανισότητες (Επισκόπηση και ερμηνεία στατιστικών δεδομένων)</p> <p>3η. Σχέση φτώχειας και κατανάλωσης (Κριτική ανάγνωση και ερμηνεία κειμένου)</p> <p>4η. Ορισμός και διαστάσεις του φαινομένου της ανεργίας (Επισκόπηση και ερμηνεία στατιστικών δεδομένων)</p> <p>5η. Τάσεις εξέλιξης της ανεργίας (Επισκόπηση και ερμηνεία στατιστικών δεδομένων)</p> <p>6η. Το δικαίωμα στην εργασία: Θεσμική θωράκιση και πραγματικές συνθήκες (Συζήτηση στην τάξη)</p>
	<p>ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>A. Η ψυχοκοινωνική οπτική της ανεργίας</p> <p>B. Φτώχεια και ηλικιωμένοι</p> <p>Γ. Μια διευρυμένη θεώρηση</p>

	των διαστάσεων της ανεργίας	
ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ (Δ.Ω.): 2		
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ		
Μελέτη και παρουσίαση κοινωνικών κινημάτων (Εργασία σε ομάδες-Κριτική ανάγνωση και ερμηνεία κειμένων)	<p>Κοινωνικά κινήματα: ορισμός και μορφές κινητοποίησης. Παλαιότερα και σύγχρονα παραδείγματα</p> <ul style="list-style-type: none"> - Η σύγκρουση και ο παρατεταμένος χαρακτήρας των διεκδικητικών δράσεων - Κινήματα και συλλογική ταυτότητα - «Το προσωπικό είναι και πολιτικό»: το ζήτημα της άρσης της διχοτόμησης προσωπικού-πολιτικού - Μέσα δράσης, ομοιότητες και διαφορές των σύγχρονων κοινωνικών κινημάτων σε σχέση με το παρελθόν - Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας (ΜΜΕ), Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) και σύγχρονα κοινωνικά κινήματα 	<ul style="list-style-type: none"> - να αναφέρουν παραδείγματα κοινωνικών κινημάτων σε τοπικό, εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο - να περιγράφουν τα κοινωνικά κινήματα ως μια ξεχωριστή μορφή κοινωνικής έκφρασης, αμφισβήτησης και διεκδίκησης που αποβλέπει στην αλλαγή (ή στην αντίσταση στην αλλαγή) και στον κοινωνικό μετασχηματισμό - να εντοπίζουν σύγχρονα κοινωνικά κινήματα και τα μέσα δράσης τους, προσδιορίζοντας ομοιότητες και διαφορές τους σε σχέση με το παρελθόν - να προβληματίζονται για τον ρόλο των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας (ΜΜΕ) και των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στη δράση των κοινωνικών κινημάτων σήμερα
ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ		
Ο Νέλσον Μαντέλα και ο αγώνας εναντίον του Απαρτχάιντ		

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 10: ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ (ΜΚΔ)	ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ (Δ.Ω.): 2
<p>ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> - να αξιολογούν κριτικά και να τηρούν τις προϋποθέσεις συνετής χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (ΜΚΔ) - να προσδιορίζουν πιθανές επιπτώσεις της χρήσης των ΜΚΔ και του διαδικτύου στις ανθρώπινες σχέσεις - να περιγράψουν τρόπους με τους οποίους οι άνθρωποι χρησιμοποιούν τα ΜΚΔ για να διατυπώσουν τη γνώμη τους - να αξιολογούν τη συμβολή των ΜΚΔ στην ατομική και συλλογική έκφραση, στην ανάδειξη νέων κοινωνικών κινημάτων και στην εξέλιξη της «κοινωνίας των πολιτών» - να εντοπίζουν καλές πρακτικές ηλεκτρονικής διακυβέρνησης για την παροχή ψηφιακών διευκολύνσεων στους δημότες 	<p>ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ</p> <p>1. Η χρήση του Διαδικτύου και των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στη σημερινή εποχή. Προσωπικά δεδομένα</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ψηφιακός γραμματισμός, παραπληροφόρηση, εγκυρότητα πληροφοριών, αξιοπιστία πηγών, σεβασμός πνευματικών δικαιωμάτων, προστασία προσωπικών δεδομένων - Συμπεριφορά στα ηλεκτρονικά μέσα (ψηφιακή δεοντολογία, ασφαλής χρήση) και συνέπειες χρήσης στις ανθρώπινες σχέσεις (εθισμός, επιφανειακοί δεσμοί, εκφοβισμός, φόβος περιωριστοποίησης) <p>2. Συμμετοχή, νέες μορφές συλλογικότητας και ηλεκτρονική δημοκρατία</p> <ul style="list-style-type: none"> - Επιπτώσεις της χρήσης των ΜΚΔ στην πολιτική, κοινωνική και καταναλωτική συμπεριφορά και στην ανταπόκριση φορέων και οργανισμών - Ηλεκτρονική συμμετοχή του πολίτη σε τοπικές αποφάσεις - Ηλεκτρονική διακυβέρνηση: η αξιοποίηση του Διαδικτύου και των ηλεκτρονικών μέσων για τις συναλλαγές πολιτών και κράτους 	<p>ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <p>1η. Διαστάσεις χρήσης του διαδικτύου (Επισκόπηση και ερμηνεία στατιστικών δεδομένων)</p> <p>2η. Προστασία προσωπικών δεδομένων (Συζήτηση στην τάξη)</p> <p>3η. Έκφραση γνώμης μέσω των ΜΚΔ και ηλεκτρονική συμμετοχή στα κοινά (Συζήτηση στην τάξη)</p> <p>4η. Καλές πρακτικές ηλεκτρονικής διακυβέρνησης (Εργασία σε ομάδες)</p> <p>ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ</p> <p>Το Διαδίκτυο που θέλουμε</p>

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 11: ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑ		ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ (Δ.Ω.): 4
ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΙΟΝΕΣ		ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
<p>ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ <i>Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα είναι σε θέση:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - να εξηγούν τι είναι δίκαιο, τι είναι το «δίκαιο» και πώς το «δίκαιο» διακρίνεται από την έννοια της Ηθικής - να διερευνούν τη σχέση ανάμεσα στην υπακοή στους νόμους και στην έννοια του «καλού πολίτη» - να εντάσσουν την παραγωγή του «δικαίου» στο πλαίσιο των κοινωνικών δεδομένων, καταστάσεων και νοοτροπιών - να περιγράψουν τη διαδικασία παραγωγής νόμων - να προσεγγίζουν τις έννοιες της κοινωνικής απόκλισης, της παραβατικότητας και της εγκληματικότητας - να διακρίνουν τα είδη του εγκλήματος - να περιγράψουν το σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης - να προβληματίζονται για την έννοια της ποινής και τον τρόπο απονομής της δικαιοσύνης 	<p>ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΙΟΝΕΣ</p> <p>1. Δίκαιο, Νόμος, Ηθική</p> <ul style="list-style-type: none"> - Οι έννοιες του Δικαίου και της ηθικής - Η υπακοή στον νόμο - Κοινωνικές συνθήκες και διαμόρφωση των νόμων - Τα στάδια της παραγωγής των νόμων <p>2. Κοινωνική Απόκλιση, Παραβατικότητα και Έγκλημα</p> <ul style="list-style-type: none"> - Κοινωνική απόκλιση, παραβατικότητα, έγκλημα και ο κοινωνικός χαρακτήρας τους - Η αντεγκληματική πολιτική: πρόληψη, καταστολή, επανένταξη - Το τεκμήριο της αθωότητας και καμία ποινή χωρίς νόμο - Οι εναλλακτικές ποινές 	<p>1η. «Καλός κανόνας - Κακός κανόνας» (Συζήτηση στην τάξη)</p> <p>2η. «Το δόλημμα του Χάιντς». Το νόμιμο είναι και ηθικό; (Συζήτηση στην τάξη)</p> <p>3η. «Υπακοή στους νόμους» - Το ιστορικό παράδειγμα της δίκης της Νυρεμβέργης (Συζήτηση στην τάξη)</p> <p>4η. Το Οικονομικό Δίκαιο, άλλοτε και σήμερα (Συζήτηση στην τάξη)</p> <p>5η. «4 μέρες σχολείο» - Ας φτιάξουμε έναν υποθετικό νόμο (Εργασία σε ομάδες)</p> <p>6η. «Ο Μενέλαος»: η παραβατικότητα άλλοτε και σήμερα (Εργασία σε ομάδες)</p>
		ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
		<p>A. «Αθωότητα μέχρι την απόδειξη της ενοχής» και «καμία ποινή χωρίς νόμο»</p> <p>B. Η ποινή της φυλάκισης</p>

		και οι εναλλακτικές ποινές Γ. Η έννοια, οι συνέπειες και η καταπολέμηση της διαφθοράς
ΣΥΝΟΛΟ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΩΡΩΝ: 38 Προτείνεται να διατεθούν επιπλέον 6 ώρες για την εκπόνηση δημιουργικών εργασιών και 4 ώρες για επαναλήψεις.		

Το ανωτέρω Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος Γενικής Παιδείας «Σύγχρονος Κόσμος: Πολίτης και Δημοκρατία» θα ισχύσει και για τη Γ' τάξη Εσπερινού Γενικού Λυκείου μόνο για το σχολικό έτος 2018-2019.

Η ισχύς αυτής της απόφασης αρχίζει από το σχολικό έτος 2018-2019.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 23 Ιουλίου 2018

Ο Υπουργός

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΑΒΡΟΓΛΟΥ